

Krzysztof Myśliński (Muzeum Historii Kielc)

Płyty graficzne Józefa Mehoffera w zbiorach Muzeum Historii Kielc

W schedzie po Jadwidze Trzcńskiej, zmarłej w 2005 r. w Kielcach malarce i graficze, przejętej przez Muzeum Historii Kielc w 2007 r., znajduje się pięć niewielkich matryc graficznych. Są to cztery płyty miedziane i jedna cynkowa, opisane niżej.

W trakcie opracowywania zespołu Marcin Kolasa ustalił, że autorem płyt jest Józef Mehoffer.

Skąd w Kielcach znalazły się prace Mehoffera? Jadwiga Trzcńska, urodzona w 1933 r., była córką Józefa i Klementyny Trzcńskich. Ojciec był emerytowanym dowódcą 12 Pułku Ułanów Podolskich, matka pielęgniarką. Ojczystą ciotką Jadwigi była Zofia Trzcńska, jedna z ważniejszych rzeźbiarek międzywojennej Polski, mieszkająca w Warszawie. Jej mężem był Zygmunt Kamiński, równie znany grafik i malarz, profesor Politechniki Warszawskiej. Dzięki tym koligacjom Jadwiga Trzcńska mogła podjąć w latach 1953–1958 studia na Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Tam mieszkała i pracowała przez kilka następnych lat, tam też nawiązała liczne kontakty artystyczne.

Jak wynika z zachowanego fragmentu niedatowanego listu (zbiory nieuporządkowane po J. Trzcńskiej), jaki znalazł się w papierach przejętych z domu artystki po jej śmierci, najprawdopodobniej ktoś z Warszawy przekazał jej zespół płyt graficznych Józefa Mehoffera w celu wykonania kolejnych odbitek. Szczegółów nie znamy. Z treści listu wynika, że Trzcńska kilka matryc odesłała już wcześniej, odbitki z pozostałych obiecała wykonać w przyszłości.

Taka propozycja współpracy nie dziwi, ponieważ artystka w pewnym okresie życia intensywnie zajmowała się grafiką ilustracyjną, raczej jednak w technice drzeworytu. W Kielcach miała też trudności z dostępem do prasy graficznej. W efekcie zapewne nie wykonała obiecanych kopii.

Po opracowaniu i oczyszczeniu płyt muzeum poprosiło o wykonanie odbitek – dla celów dokumentacyjnych i edukacyjnych – dr Janusza Barana z Instytutu Sztuk Pięknych Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach. Odbitki z matryc wykonanych technika suchej igły nie oddają obecnie pierwotnego zamiaru artysty ze względu na zużycie duktu kreski.

Przy opracowaniu obiektów posłużono się nazewnictwem i datowaniem według: Kazimierz Czarnecki, *Grafika Józefa Mehoffera. Katalog wystawy*, Płock 1983; podano całkowity wymiar płyt.

Nr inw. MNKi/S/62 *Kobieta z różą*, 1927 r., cynkoryt, 210 x 103 mm, liczne drobne wżery.

Autorska odbitka w Muzeum Narodowym w Warszawie, sygn. 144669.

K. Czarnecki, s. 25, poz. 55, jako miedzioryt; tam też bibliografia i analogie.

Nr inw. MNKi/S/63, *Portret żony artysty przy świetle lampy*, 1905 r., miedź, akwaforta, sucha igła, 130 x 180 mm, płyta wyeksploatowana.

Autorska odbitka w Muzeum Narodowym w Warszawie, Grafika Polska 2630, reprodukcja: <https://cyfrowe.mnw.art.pl/pl/katalog/783860>.

K. Czarnecki, poz. 11, datuje zespół podobnych portretów na lata 1904–1906, ten konkretny na 1905 r.

Nr inw. MNKi/S/64, *Portret chłopca*, po 1910 r. miedź, akwaforta, sucha igła, 182 x 118 mm, płyta wyeksploatowana.

Autorska odbitka w Bibliotece Uniwersytetu Jagiellońskiego, sygn. I. 7833.

K. Czarnecki, poz. 26.

Nr inw. MNKi/S/65, *Zakryta czarnym płaszczem*, z cyklu *Tancerka*, 1905–1907, miedź, akwaforta, akwatinta, 150 x 100 mm, po prawej usunięte ślady mniejszej postaci kobiecej, stan dobry.

Autorska odbitka w Muzeum Narodowym w Warszawie, Gr. Pol. 25820.

K. Czarnecki, poz. 23 podaje cały cykl i bibliografię.

Nr inw. MNKi/S/66, *Głowa jasnowłosa – głowa kobieca z medalionem na szyi*, ok. 1905 r., 150 x 100 mm, miedź, sucha igła, akwaforta, brzegi zaokrąglone, płyta wyeksploatowana.

Autorska odbitka Muzeum Narodowe w Warszawie, Gr. Pol. 17382 MNW.

K. Czarnecki, poz. 9.

Krzysztof Myśliński (Kielce History Museum)**Józef Mehoffer's graphic plates in the collection of the Kielce History Museum**

In 2007, art collections of Jadwiga Trzcińska, a painter and graphic artist from Kielce, was donated to the Kielce History Museum. There is a set of graphic plates, five of which were made by the leading Polish artist of the beginning of the 20th century, Józef Mehoffer. They were created between 1905 and 1927. The techniques used included etching, aquatint, dry needle and zinc engraving.

Keywords: Józef Mehoffer, Modernism, graphic art